

Борис ЛОГВИНЕНКО,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

Становлення правової держави в Україні передбачає налагодження тісного державно-громадського партнерства. Особливих форм реалізації таке партнерство набуває у окремих сферах суспільного життя – правоохоронній, культурній, економічній, охороноздоровчій, військовій тощо. Крім цього, в умовах протидії збройній агресії росії, роль і значення громадськості істотно збільшилась, набувши нових форм і методів прояву.

В Україні участь громадськості в охороні здоров'я закріплена у статті 24 Основ законодавства України про охорону здоров'я [1, с. 95]. Згідно з положеннями статті, при державних та комунальних закладах охорони здоров'я, що надають медичну допомогу вторинного і третинного рівнів населенню, за рішенням власника закладу охорони здоров'я (уповноваженого ним органу) утворюються спостережні ради з обов'язковим залученням представників громадськості (за їхньою згодою). Також, спостережні ради можуть утворюватися за рішенням власника при інших закладах охорони здоров'я. До компетенції спостережних рад, віднесено розгляд питання щодо дотримання прав та забезпечення безпеки пацієнтів, додержання вимог законодавства при здійсненні медичного обслуговування населення закладом охорони здоров'я, фінансово-господарської діяльності закладу охорони здоров'я. До складу такої ради, крім представників власника закладу охорони здоров'я (уповноваженого ним органу) та відповідних органів виконавчої влади та/або органів місцевого самоврядування, входять (за їхньою згодою) депутати місцевих рад, представники громадськості та громадських об'єднань, діяльність яких спрямована на захист прав у сфері охорони здоров'я, організацій, що здійснюють професійне самоврядування у сфері охорони здоров'я. Порядок утворення, права, обов'язки спостережної ради закладу охорони здоров'я і типове положення про неї затверджуються Кабінетом Міністрів України. Це закріплено Постановою КМУ від 27.12.2017 № 1077 «Про спостережну раду закладу охорони здоров'я та внесення змін до Типової форми контракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я» [2].

Також, при закладах охорони здоров'я з метою сприяння їх діяльності можуть також утворюватися опікунські ради, до складу яких (за їхньою згодою) можуть включатися благодійники, представники громадськості та

громадських об'єднань, благодійних, релігійних організацій, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, волонтери та інші. Рішення про створення опікунської ради при закладі охорони здоров'я та положення про неї затверджуються наказом керівника закладу охорони здоров'я або уповноваженого органу. Примірне положення про опікунську раду при закладі охорони здоров'я затверджене наказом МОЗ України від 23.07.2014 № 517 [3].

Крім цього, у вирішенні окремих питань можуть брати участь організації, що здійснюють професійне самоврядування у сфері охорони здоров'я, та інші громадські об'єднання, діяльність яких спрямована на захист прав у сфері охорони здоров'я, іноземні неурядові організації. Водночас, слід зазначити, що в Україні досі не прийнято закону про професійне самоврядування у сфері охорони здоров'я, хоча відповідні законопроекти пропонувалися до розгляду. Водночас, список медичних громадських об'єднань України постійно розширюється.

В зазначеному аспекті потрібно наголосити на ризиках, які несе у собі збільшення ролі громадськості в охороні здоров'я. Так, О.Л. Сіделковський вказує на те, що у активному залученні громадськості наявні потенційно негативні елементи. Формування глобального права охорони здоров'я несе в собі і нові можливості, зокрема зростання впливу громадянського суспільства, і серйозні виклики, а саме ризик того, що через розширення кола «гравців» на міжнародно-правовій арені за рахунок, наприклад, транснаціональних корпорацій чи філантропічних фондів, епоха лікарського патерналізму може змінитися епохою фінансового та ідеологічного домінування суб'єктів, які керуватимуться своїми бізнесовими інтересами чи філософськими поглядами засновників. То ж фахівець закликає взяти до уваги і такий можливий розвиток подій в Україні та своєчасно запобігти йому [4, с. 108].

У свою чергу, А. Миронов наголошує, що майже всі громадські ініціативи, створені при закладах охорони здоров'я станом на сьогодні, працюють без системного підходу, методичних рекомендацій, чіткого плану дій, з певними порушеннями законодавства і часто – із конфронтацією з головними лікарями цих закладів. Підґрунтям цього автор називає є пасивну позицію МОЗ України, інших міністерств і відомств щодо законодавчого закріплення обов'язкового створення наглядових та інших рад при закладах охорони здоров'я, у формальному підході місцевих органів влади й адміністрації закладу охорони здоров'я до формування таких громадських ініціатив, у відсутності координації співпраці наглядових та опікунських рад з різних регіонів України, у недостатньому інформаційному супроводі діяльності громадських ініціатив і, як наслідок цього – у їх непрозорій та, відповідно, часто непрофесійній діяльності [5, с. 163].

Таким чином, можна зробити висновок, що положення статті 24 Основ законодавства України про охорону здоров'я не відповідають сучасним

реаліям щодо формування ефективного партнерства між громадськістю та державою у сфері охорони здоров'я. очевидно, Україна потребує запозичення передового зарубіжного досвіду у цьому напрямку, що дозволить зробити реалізацію права на охорону здоров'я більш доступною для кожного громадянина.

Список використаних джерел:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я» / Борис Логвиненко. Київ: ВД «Дакор», 2021. 272 с.
2. Про спостережну раду закладу охорони здоров'я та внесення змін до Типової форми контракту з керівником державного, комунального закладу охорони здоров'я: Постанова КМУ від 27.12.2017 № 1077. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1077-2017-%D0%BF#Text>.
3. Про затвердження Примірною положення про опікунську раду при закладі охорони здоров'я: наказ МОЗ України від 23.07.2014 № 517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0517282-14#Text>.
4. Сіделковський О. Л. Участь громадськості як елемент формування публічної політики у сфері охорони здоров'я України: адміністративно-правовий вимір. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2020. № 2. С. 105-108.
5. Миронов А.Г. Державний та громадський контроль у сфері охорони здоров'я: спільні риси, відмінності та пріоритети в сучасній Україні. Публічне право. 2018. № 1 (29). С. 165-170.

Наталія УВАРОВА,
професор кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТЕРИТОРІЙ І НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В ЗВИЧАЙНИЙ ТА ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

Санітарно-епідемічне благополуччя територій і населених пунктів вбачається дуже актуальною проблемою. Її актуальність посилюється в особливий період, такий як протидія поширенню пандемії COVID-19, в умовах відкритого збройного протистояння. Громадське здоров'я належить до найважливіших передумов розвитку будь-якої держави, і санітарно-епідемічна ситуація може чинити безпосередній вплив на економіку, соціальний розвиток та загальну якість життя населення.

Належна організація санітарно-епідемічного благополуччя територій і населених пунктів полягає в запобіганні поширенню хвороб та інфекцій шляхом реалізації різноманітних заходів, таких як регулярне прибирання та дезінфекція приміщень, обладнання систем вентиляції, організація систем